

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

2-maxsus son
(5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/2 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Vaxidov Suxrobjon</i> O‘ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA ZIYORATGOHLARNING ROLI	10-14
<i>Mamatqulov Bekzod, Negmatova Dilafro‘z</i> O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA FARMATSEVTIKA SANOATINING RIVOJLANISHI: TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2024 YILLAR)	15-20
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i> FARG‘ONA VODIYSINING O‘RTA ASRLAR DAVRI KULOLCHILIK HUNARMANDCHILIGI TARIXIDAN	21-25
<i>Raxmatov Ramshod Raximovich</i> XX ASRNING BOSHLARIDA BUXORO VA TURKISTON IJTIMOYIY-IQTISODIY HAYOTIDA AFG‘ONISTON OMILI	26-30
<i>Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o‘g‘li</i> SOVETLAR DAVRIDA FARG‘ONA VODIYSI SHAHARLARIDA MADANIY HAYOT (Z. M. BOBUR NOMLI ISTIROHAT BOG‘I MISOLIDA)	31-37
<i>Ergashev Ahmad Abdug‘offorovich</i> PAXTAKOR-79 FOJIASI: O‘ZBEK FUTBOLINING SSSR OLIY LIGASIDAGI RIVOJLANISH TRAYEKTORIYASIGA TA‘SIRI (1979-1991)	38-44
<i>Ergashev Umar Kuziyevich</i> O‘ZBEKLARNING “QOVCHIN” URUG‘IGA DOIR MULOHAZALAR (QASHQADARYO VOHASI).....	45-49
<i>Bebitov Maqsud, Jo‘raqulova Mukambar</i> JALOLIDDIN RUMIY: TURKISTON VA ANADOLU O‘RTASIDAGI MA‘NAVIY KO‘PRIK	50-57

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Isayev Kobiljon Abdukodirovich</i> SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY INKLYUZIYA FAOLIYATINING IJTIMOIY-IQTISODIY SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	58-69
<i>Амбарцумян Анастас Алексеевич</i> ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО УЗБЕКИСТАНА И РОССИИ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ	70-78
<i>Zokirjonov Muhammadsodiq, Mirzayeva Fotima</i> KAPITAL AKTIVNI VAHOLASH MODELI (CAPM)NING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	79-91
<i>Исламтдинова Дина Файзрахмановна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО – ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА В ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА	92-98
<i>Jumayeva Guzal, Jumadullayeva Durdona</i> JAHONDA KORPORATIV BOSHQARUV TENDENSIYALARI VA O‘ZBEKISTON TAJRIBASI	99-105

<i>Rustamov Jamshed Boturjonovich</i> BIZNES-TA'LIMI XIZMATLARINI KO'RSATUVCHILARNING MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	106-110
--	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Xolmirzaev Nodirjon Nizomjonovich</i> SHAHARSOZLIKDA ZAMONAVIYLIK VA MILLIYLIK MASALASI	111-114
<i>Mamanov Jamoliddin Abduraximovich</i> YOSHLARDA MILLIY IDENTIKLIKNI SAQLASHNING OMILLARI	115-123
<i>Eshpulatov Inoyat Saparovich</i> FAXRIDDIN ROZIYNING INSON FALSAFASI	124-128
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTERNING DEISTIK MATERIALIZMI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	129-133
<i>Rustamaliyev Mirjalol Hayrullo o'g'li</i> BARQAROR RIVOJLANISHDA DAVLAT BOSHQARUVINING AXLOQIY VA FALSAFIY MUAMMOLARI	134-138
<i>Abdumalikov Abdulatif, Juraboyeva Dilmura</i> YANGI O'ZBEKISTONDA JAMIYAT, INSON VA TABIAT MUNOSABATLARINING UYG'UNLIGI	139-143

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Axmedov Oybek Saporbayevich</i> BOSHLANG'ICH TA'LIM INGLIZ TILI DARSLARIDA OG'ZAKI NUTQNI SHAKLLANTIRISH	144-152
<i>Алиева Эльвина, Расулова Дильбар</i> ТИПОЛОГИЯ КОНВЕРГЕНЦИИ В ЛИНГВИСТИКЕ	153-158
<i>Mirzayeva Kamola</i> “DEVONU LUG'ATIT TURK” ASARIDA KIYIM-KECHAK NOMLARI	159-164
<i>Abdullayev Akmal Amirovich</i> TOSHKENT VILOYATI ETNOTOPONIMLARINING SHAKLLANISHIDA ETNIK GURUHLAR MIGRATSIYASINING TA'SIRI	165-169
<i>Sayfullayeva Dilnoza Dilshod qizi</i> XUDOYBERDI TO'XTABOYEVNING “BESH BOLALI YIGITCHA” ROMANIDA MUALLIF BIOGRAFIYASI IFODASI	170-174
<i>Rahmonova Surayyo Ne'matovna</i> MERONIMLARNING GRAMMATIK VA STRUKTURAVIY XUSUSIYATLARI	175-179
<i>Чернова Наталья Васильевна</i> ОЦЕНКА И ДИАГНОСТИКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗОВ	180-184
<i>Abdusalomova Aziza Homidovna</i> SA'DIY SHEROZIY SHE'RIYATINING ANGLIYADAGI TARJIMALARIDA POETIK SHAKLNING USTUVORLIGI	185-192

<i>Morozova Anastasiya Vladimirovna</i> SEMANTIC AND PRAGMATIC ANALYSIS IN THE NAMES OF DINING ESTABLISHMENTS	193-196
<i>Murotaliyeva Maftuna Shukurullo qizi</i> P.D.JEYMSNING DETEKTIV ASARLARIDA INTERTEKSTUALLIK	197-200
<i>Ismatova Shaxnoza Axror qizi</i> DAVLAT RAHBARLARINING BAYRAM TABRIKLARI: LINGVISTIK, STILISTIK VA PRAGMATIK TAHLIL	201-205

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Qayumov Zoir Ergashevich</i> O‘ZBEKISTONDA YURIDIK JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH INSTITUTI RIVOJLANISHINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	206-210
<i>Tajaliyev Ilyosbek</i> PIROTEKNIKA BUYUMLARINING QONUNGA XILOF MUOMALASINING UMUMIY TAVSIFI VA TURLARI	211-215
<i>Sanayev Botir</i> SUN‘IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHDA YETKAZILGAN ZARAR UCHUN YURIDIK JAVOBGARLIK MUAMMOLARI	216-221
<i>Alisherova Nozima Nizamidin qizi</i> PORA OLIH JINOYATLARINI KVALIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	222-230
<i>Avezov Dilshod Sadulayevich</i> SPECIFIC FEATURES OF EARLY TERMINATION OF LOCAL DEPUTY POWERS ON OBJECTIVE GROUNDS	231-234
<i>Mirzayev G‘olibjon Halimovich</i> PROKURATURA ORGANLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH TUSHUNCHASI, AHAMIYATI VA ZARURATI	235-242

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Zubaydullayev O‘ktam Raim o‘g‘li</i> BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNI ART–PEDAGOGIKASI ASOSIDA KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA ZAMONAVIY TA‘LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI	243-248
<i>Turdimuratov Dilmurad Yuldashevich</i> JISMONIY TARBIYA MASHG‘ULOTLARI JARAYONIDA YUQORI SINF O‘QUVCHILARINING IRODAVIY SIFATLARINI SHAKLLANTIRISH.....	249-255
<i>Egamberdiyeva Zarina Oltiboyeva</i> GEOAXBOROT TEXNOLOGIYALAR FANINI O‘QITISHDA GAMIFIKATSIYA METODIKASINI QO‘LLAB TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	256-260
<i>Abdiyev Jahongir Ruzibayevich,</i> INTELLEKTUAL QOBILIYATLARNI INOBATGA OLGAN HOLDA TALABALARNING ILMIY TADQIQOTCHILIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	261-265
<i>Alimkulov Jamshid</i> BO‘LAJAK GEOGRAFIYA O‘QITUVCHILARINING LOYIHALASH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI	266-272

Kurbanov Olim Esirgapovich

TARIX FANI MUTAXASSISLIGI MAGISTRATURA TALABALARINING TADQIQOT

KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH: TARIX VA ZAMONAVIYLIK 273-277

Received: 10 March 2025

Accepted: 15 March 2025

Published: 25 March 2025

Article / Original Paper

STATE LEADERS' HOLIDAY GREETINGS: LINGUISTIC, STYLISTIC, AND PRAGMATIC ANALYSIS

Shakhnoza Akhror qizi Ismatova

PhD student, Karshi State University

Abstract. This article examines state leaders' holiday greetings as an essential genre of political communication from linguistic, stylistic, and pragmatic perspectives. Using the holiday speeches of the President of the Republic of Uzbekistan, Shavkat Mirziyoyev, as a case study, the lexical-semantic features, stylistic devices, and speech acts of these addresses are analyzed. Additionally, the compositional structure and pragmatic strategies of holiday greetings are explored, highlighting their role in strengthening national unity, promoting key directions of state policy, and establishing public engagement. The article also emphasizes the function of holiday speeches in inspiring and motivating the public through linguistic means.

Keywords: political communication, holiday greetings, presidential speeches, linguistic analysis, stylistic devices, speech acts, pragmatic strategies.

DAVLAT RAHBARLARINING BAYRAM TABRIKLARI: LINGVISTIK, STILISTIK VA PRAGMATIK TAHLIL

Ismatova Shaxnoza Axror qizi

Qarshi davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada davlat rahbarlarining bayram tabriklari siyosiy kommunikatsiyaning muhim janri sifatida lingvistik, stilistik va pragmatik jihatdan tahlil qilinadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklari misolida ushbu nutqlarning leksik-semantik xususiyatlari, stilistik vositalari hamda nutq axtarlari ochib beriladi. Shuningdek, bayram tabriklarining tarkibiy tuzilishi va pragmatik strategiyalari tahlil qilinib, ularning milliy birlikni mustahkamlash, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlarini targ'ib qilish va jamoatchilik bilan muloqot o'rnatishdagi o'rni yoritiladi. Maqolada bayram tabriklarining lingvistik vositalari orqali xalqni ruhlantirish va motivatsiya berish funksiyasi ham alohida ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: siyosiy kommunikatsiya, bayram tabriklari, Prezident nutqlari, lingvistik tahlil, stilistik vositalar, nutq axtarlari, pragmatik strategiyalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI2Y2025N32>

Kirish. Davlat rahbarlarining bayram tabriklari siyosiy kommunikatsiyaning muhim janrlaridan biri bo'lib, rasmiy uslubning maxsus shaklini tashkil etadi. Ushbu nutqlar davlat rahbarlarining jamoatchilik bilan muloqoti vositasi sifatida nafaqat bayramning mazmun-mohiyatini yoritish, balki ijtimoiy-siyosiy g'oyalarni ommaga yetkazish, milliy birlik va taraqqiyot konsepsiyalarini ilgari surish kabi vazifalarni bajaradi.

Bayram tabriklari rasmiy nutq janrining o'ziga xos ko'rinishi sifatida lisoniy va stilistik jihatdan o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ular tantanavorlik, rasmiylik, motivatsion ruh bilan boyitilgan bo'lib, matnda davlatning siyosiy pozitsiyasi, jamiyatning asosiy qadriyatlarini hamda strategik maqsadlari aks etadi. Mazkur nutqlarda milliy g'urur, tarixiy meros, xalqning yutuqlari va kelajak istiqbollari singari konseptlar lingvistik vositalar orqali ifodalanadi [1; 37].

Davlat rahbarlarining bayram tabriklari strukturaviy jihatdan aniq kompozitsiyaga ega bo'lib, kirish qismida bayramning umumiy mazmuni va ahamiyati yoritiladi, asosiy qismda bayram bilan bog'liq tarixiy, siyosiy hamda ijtimoiy jihatlar tahlil qilinadi, xulosa qismida esa xalq farovonligi, davlat taraqqiyoti va kelajak rejalariga oid tilaklar izhor etiladi. Ushbu nutqlarda lingvistik vositalar, jumladan, emotsional va ekspressiv leksika, ritorik san'at usullari hamda pragmatik mezonlar faol qo'llaniladi [2;58].

Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklari lingvistik va stilistik jihatdan tahlil qilinib, ularning mazmuniy, funksional va kommunikativ xususiyatlari ilmiy asosda o'rganiladi. Tahlil jarayonida davlat rahbarining siyosiy nutqlari orqali bayram tabriklarining ijtimoiy-siyosiy ahamiyati hamda xalq bilan muloqotdagi pragmatik yondashuvlar tahlil qilinadi.

Metodologiya. Tadqiqotda deskriptiv va lingvistik tahlil usullari qo'llanildi. Bayram tabriklari matnlari tarkibiy, uslubiy va pragmatik mezonlar asosida o'rganildi. Shuningdek, diskurs tahlili usuli yordamida davlat rahbari nutqlarining kommunikativ xususiyatlari tahlil qilindi. Maqolada Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklari korpusidan foydalanilib, nutqiy strategiyalar va uslubiy vositalar aniqlashga e'tibor qaratildi.

Natijalar va tahlil. Davlat rahbarlarining bayram tabriklari siyosiy kommunikatsiya janrining muhim ko'rinishi bo'lib, ular rasmiy uslub doirasida shakllanadi va o'zining leksik-semantik hamda stilistik xususiyatlari bilan ajralib turadi. Ushbu nutqlarda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari, milliy qadriyatlar va ijtimoiy taraqqiyot g'oyalari aks etadi [3; 117].

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklari mazmunan quyidagi leksik-semantik guruhlarni o'z ichiga oladi:

Vatanparvarlik konseptlari: Yangi O'zbekiston, milliy birlik, taraqqiyot, mustaqillik kabi so'z va iboralar orqali davlatning asosiy g'oyaviy pozitsiyalari ifodalanadi.

Xalq va jamiyatga murojaatga oid leksik birliklar: aziz vatandoshlar, muhtaram do'stlar, ko'pmillatli xalqimiz kabi murojaatlar Prezidentning xalq bilan bevosita muloqotini ta'minlaydi va tinglovchiga nisbatan samimiy munosabat uyg'otadi.

Optimistik va motivatsion so'zlar: barqarorlik, rivojlanish, yutuqlar, taraqqiyot singari so'zlar kelajak sari ishonch uyg'otish va xalqni faoliyatga undash uchun xizmat qiladi. Ushbu leksik birliklar xalqni ruhlantirish, milliy g'ururni oshirish va davlat strategiyasining asosiy yo'nalishlarini ommaga yetkazish funksiyasini bajaradi.

Davlat rahbarlarining bayram tabriklari tarkibiy jihatdan aniq kompozitsiyaga ega bo'lib, uch asosiy qismga bo'linadi [4;84].

Kirish qismi: Prezident Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklari odatda xalqqa murojaat bilan boshlanadi. Kirish qismi tinglovchilar e'tiborini jalb qilish va nutqning tantanavor ruhini belgilash vazifasini bajaradi. Masalan:

“Aziz vatandoshlar! Jonajon diyorumizga yangi — 2024-yil kirib kelmoqda.”

Asosiy qism: Ushbu qism mamlakatning erishgan yutuqlari, xalqning birdamligi, iqtisodiy taraqqiyot va ijtimoiy barqarorlik kabi masalalarga bag'ishlanadi. Nutqda 2023-yildagi siyosiy va iqtisodiy voqealar sarhisob qilinib, kelajak rejaları yoritiladi: “2023-yil el-yurtimiz uchun qut-barakali va omadli keldi. Eng muhimi, yurtimizda tinchlik-osoyishtalik, turli millat vakillari o'rtasida do'stlik va hamjihatlik hukm surmoqda.” [8]

Xulosa qismi: Nutqning so'nggida xalq farovonligi, tinchlik va taraqqiyotga oid ezgu tilaklar izhor etiladi. Yakuniy qism pragmatik jihatdan auditoriyani ruhlantirish va ularda ijobiy

munosabat shakllantirishga qaratilgan: “Sizlarni Yangi yil bayrami bilan yana bir bor qutlab, barchangizga sihat-salomatlik, oilaviy baxt, xonadonlaringizga tinchlik va fayzu baraka tilayman.”

Mazkur tarkibiy qismlar Prezident nutqining izchilligini ta’minlab, siyosiy kommunikatsiyaning ta’sirchanligini oshiradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklarida stilistik vositalar nutqning ekspressivligini oshirish hamda auditoriyaga ta’sir ko’rsatish vositasi sifatida xizmat qiladi. Ushbu vositalar orasida quyidagilar alohida ajralib turadi.

Metaforalar: Prezident nutqida “Yangi O’zbekiston orzusi real haqiqatga aylanmoqda.” kabi metaforalar orqali davlat taraqqiyoti obrazli tarzda tasvirlanadi. Metafora siyosiy jarayonlarni aniq va ta’sirchan tushuntirishga xizmat qiladi.

Parallel tuzilmalar: “Shahar va qishloqlarimiz obod bo’lib, aholi hayot darajasi yuksalib bormoqda.” kabi parallel tuzilmalar nutqning ritmikligini ta’minlab, ta’sirchanlik darajasini oshiradi.

Emotsional va ekspressiv leksika: Prezident “Aziz vatandoshlar!”, “Muhtaram do’stlar!” kabi ifodalar orqali xalq bilan yaqinlik hissini shakllantiradi va ommaga ijobiy ta’sir o’tkazadi.

Takrorlashlar: “Yangi hayotni, Yangi O’zbekistonni barpo etish...” kabi so’z va iboralar takrorlash orqali asosiy g’oya auditoriyaning ongida mustahkamlanadi.

Appelyativ (murojaat) vositalar: “Aziz vatandoshlar!” kabi murojaatlar kommunikativ funksiyani kuchaytirib, Prezident va xalq o’rtasidagi muloqotni mustahkamlaydi.

Stilistik vositalarning bunday tahlili davlat rahbarining bayram tabriklaridagi lingvistik vositalar xalq bilan kommunikatsiya samaradorligini oshirishga qaratilganini ko’rsatadi.

Davlat rahbarlarining bayram tabrikleri pragmatik jihatdan xalq bilan kommunikatsiyani amalga oshirish, davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlarini ommaga yetkazish va ijtimoiy birdamlikni mustahkamlashga qaratilgan [5; 122.].

Prezident Shavkat Mirziyoyevning bayram tabrikleri xalqni ruhlantirish, milliy g’ururni oshirish va kelajak rejaları bilan tanishtirish kabi muhim kommunikativ maqsadlarni o’zida mujassam etadi.

Prezident nutqlarida turli nutq aktlari kuzatiladi. Jumladan:

Tabriklov aktlari — davlat rahbarining bayram bilan tabriklash orqali xalqqa nisbatan hurmat va ehtiromini ifodalashga xizmat qiladi:

“Sizlarni Yangi yil bayrami bilan yana bir bor qutlab, barchangizga sihat-salomatlik, oilaviy baxt, xonadonlaringizga tinchlik va fayzu baraka tilayman.”

Undov (rag’batlantiruvchi) aktlar — xalqni ezgu maqsadlar sari harakat qilishga undash, milliy birdamlik ruhini kuchaytirishga qaratiladi:

“Yangi hayotni, Yangi O’zbekistonni barpo etish uchun bor kuch va imkoniyatlarimizni to’liq safarbar etamiz.”

Minnatdorchilik aktlari — Prezident yutuqlarning xalqqa mansub ekani va ularning mehnati bilan erishilganini ta’kidlaydi:

“Barcha erishgan yutuqlarimiz uchun siz, aziz vatandoshlarimga chin dildan minnatdorlik bildiraman.”

Presuppozitsiyalar. Prezident nutqlarida presuppozitsiyalar — ya’ni oldindan mavjud deb qabul qilinadigan ma’lumotlar orqali davlat siyosatining izchilligi va barqaror taraqqiyot

g'oyasi ilgari suriladi. Masalan: "Shahar va qishloqlarimiz obod bo'lib, aholi hayot darajasi yuksalib bormoqda." Bu gapda aholi hayot darajasi ilgari ham ko'tarilgani va bu jarayon izchil davom etayotgani presuppozitsiya qilinadi.

Implikativ aktlar. Prezident nutqlarida bevosita aytilmagan, biroq kontekst orqali anglashiladigan pragmatik aktlar ham kuzatiladi. Masalan:

"Yangi yilda iqtisodiyotimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etish, tadbirkorlik va xususiy mulk uchun keng imkoniyatlar yaratishni yanada kuchaytiramiz."

Ushbu fikrda avvalgi yillarda ham iqtisodiy islohotlar amalga oshirilgani va bu jarayon davom ettirilishi bilvosita ifodalangan.

Appelyativ aktlar. Prezident tabriklarida murojaat shakllari ("Aziz vatandoshlar!", "Muhtaram do'stlar!") tinglovchilarga bevosita qaratilgan bo'lib, kommunikativ aloqani kuchaytiradi. Bu aktlar davlat rahbarining xalqqa yaqinligini ifodalab, nutqning ta'sirchanligini oshiradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev nutqlarida quyidagi asosiy pragmatik strategiyalar kuzatiladi:

Birdamlik strategiyasi — davlat va xalq o'rtasidagi mushtaraklik va hamjihatlik g'oyasi ilgari suriladi: "Birgalikdagi mehnatimiz tufayli Yangi O'zbekiston orzusi real haqiqatga aylanmoqda."

Kelajak strategiyasi — davlat rahbarining nutqida kelajak rejalari va istiqbolli maqsadlar muntazam ta'kidlanadi: "Ilm-fan, innovatsiya, IT kabi sohalarni, "yashil" va raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratamiz."

Davlat rahbarlarining bayram tabrikleri lingvistik, stilistik va pragmatik jihatdan murakkab tuzilishga ega bo'lib, ularning shakllanishida rasmiy uslubning o'ziga xos xususiyatlari yetakchilik qiladi. Bunday nutqlarning tarkibiy tuzilishi, mantiqiy izchilligi va kommunikativ strategiyalari siyosiy nutqshunoslik hamda rasmiy yozishmalar stilistikasi doirasida alohida tadqiq etilishi lozim.

Birinchi, davlat rahbarlarining bayram tabrikleri rasmiy uslubga mansub bo'lishiga qaramay, ularning tuzilishida bevosita murojaat shakllari muhim o'rin tutadi. Jumladan, Shavkat Mirziyoyevning tabrik nutqlarida "hurmatli vatandoshlar", "aziz yurtdoshlar" kabi murojaat shakllari qo'llanilishi, bir tomondan, kommunikativ yaqinlikni ta'minlasa, ikkinchi tomondan, nutqning samimiyligini darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, bunday nutqlarda ekspressiv vositalarning, xususan, baholovchi va motivatsion leksik birliklarning keng qo'llanilishi kuzatiladi. "Yangi davr bosqichi", "buyuk maqsadlar sari" kabi metaforik iboralar nafaqat davlat rahbarining strategik maqsadlarini ifodalash, balki ijtimoiy ongga ta'sir ko'rsatish vazifasini ham bajaradi. Ushbu leksik birliklar orqali milliy birdamlik, taraqqiyot va barqarorlik kabi konseptlar shakllantiriladi.

Uchinchi, davlat rahbarlarining bayram tabrikleri ritorik usullarning keng qo'llanilishi ham ularning stilistik xususiyatlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Xususan, parallelizm, takrorlash, antonimiya kabi usullar bayon etilayotgan g'oyaning ta'sirchanligini oshirishga xizmat qiladi. Misol uchun, prezident nutqlarida "biz barchamiz bir yoqadan bosh chiqarib, ezgu maqsadlar sari harakat qilamiz" kabi sintaktik parallelizmga asoslangan tuzilmalar tez-tez uchraydi. Ushbu struktura davlat siyosatining jamoaviy harakat tamoyiliga asoslanishini ifodalaydi.

Shuningdek, bayram tabriklari matnlarida ijtimoiy va madaniy an'analar bilan bog'liq tarkibiy birliklar alohida o'rin tutadi. Xususan, Navro'z bayrami munosabati bilan yo'llangan tabrik nutqlarida xalqona qadriyatlar, urf-odatlar va milliy o'ziga xoslikka urg'u berilishi ushbu nutqlarning pragmatik xususiyatlarini belgilovchi omillardan biri hisoblanadi.

Davlat rahbarlarining bayram tabriklari lingvistik va stilistik jihatdan rasmiy uslubga mansub bo'lishiga qaramay, unda samimiylilik, motivatsion ta'sirchanlik va ijtimoiy birdamlikni shakllantirishga yo'naltirilgan usullar keng qo'llanadi. Ushbu nutqlar siyosiy diskursning o'ziga xos namunasi sifatida o'rganilishi zarur bo'lib, ularning kommunikativ strategiyalari davlat rahbarining auditoriya bilan samarali muloqotini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, bayram tabriklari davlat rahbarlarining jamoatchilik bilan muloqot qilishdagi muhim nutqiy janrlaridan biri bo'lib, ular rasmiy uslub doirasida shakllanadi va siyosiy kommunikatsiyaning samarali vositasi sifatida namoyon bo'ladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning bayram tabriklari lingvistik, stilistik va pragmatik jihatdan tahlil qilinganda, ushbu nutqlar nafaqat bayramlarning mazmun-mohiyatini ochib berishga, balki davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlarini ommaga yetkazishga, milliy birlik va taraqqiyot konsepsiyalarini ilgari surishga xizmat qilishi yaqqol namoyon bo'ladi. Tahlil natijalariga ko'ra, Prezident nutqlarida leksik-semantik vositalar, stilistik usullar va pragmatik aktlar izchil qo'llanilib, ularda vatanparvarlik, xalq bilan yaqinlik, kelajak rejalari kabi konseptlar ifoda etiladi. Kirish, asosiy va xulosa qismlaridan iborat aniq kompozitsion tuzilma nutqning mantiqiy izchilligini ta'minlaydi, murojaat shakllari va emotsional leksika esa tinglovchiga ta'sirchanlik baxsh etadi.

Pragmatik jihatdan esa ushbu tabriklar birdamlik, kelajak va hamkorlik strategiyalarini ilgari surib, xalqni ezgu maqsadlarga undash va milliy g'ururni mustahkamlashga qaratilgan. Shunday qilib, davlat rahbarlarining bayram tabriklari siyosiy kommunikatsiyaning ta'sirchan shakli bo'lib, ularning lingvistik, stilistik va pragmatik tahlili ushbu nutqlarning ijtimoiy va siyosiy ahamiyatini chuqurroq anglash imkonini beradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Altikriti, S. (2016). Persuasive Speech Acts in Barack Obama's Inaugural Speeches (2009, 2013) and The Last State of Union Address (2016). *International Journal of Linguistics*, 8(2). <https://doi.org/10.5296/ijl.v8i2.9274>
2. Austin, J. L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press.
3. Bach, K., & Harnish, R. M. (1979). *Linguistic Communication and Speech Acts*. Cambridge: The MIT Press. [https://doi.org/10.1016/0024-3841\(79\)90047-0](https://doi.org/10.1016/0024-3841(79)90047-0)
4. Basiru, A. (2015). Analysis of Speech Acts in Selected Military and Civilian Speeches of President Obasanjo. Retrieved from <http://studentsrepo.um.edu.my/id/eprint/6487>
5. Chilton, P. (2004). *Analyzing Political Discourse: Theory and Practice*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203561218>
6. Clark, B. (2009). Salient Inferences: Pragmatics and The Inheritors. *Language and Literature*, 18(2), 173-212. <https://doi.org/10.1177/0963947009105343>
7. Fotheringham. (1966). *Perspective on Persuasive*. Allyn and Bacon Press.
8. Shavkat Mirziyoyev. (2024). O'zbekiston xalqiga Yangi yil tabrigi. 01.01.2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/2 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).